

Regeringens proposition

1982/83:170

om vissa ändringar i reglerna om uppbörd av arvs- och gåvoskatt, m.m.;

beslutad den 7 april 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

INGVAR CARLSSON

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar av reglerna om återbetalning av arvs- och gåvoskatt. Enligt förslaget slopas det nuvarande kravet på att hövrättsbeslut om sänkt skatt skall ha vunnit laga kraft innan återbetalning får ske. Även kravet på ansökan för återbetalning föreslås slopat.

Ändringar föreslås vidare när det gäller reglerna om anstånd med skattebetalningen. Nuvarande regler innebär bl.a. att ansökan om anstånd måste göras innan skattebeslutet har meddelats. Enligt förslaget skall en anståndsansökan kunna ges in inom fyra veckor efter det att skattebeslutet har meddelats.

Slutligen föreslås en höjning från 10 000 kr. till 50 000 kr. av den värdegräns som anger i vilka fall särskild värdering av länsstyrelsen fordras i fråga om fast egendom som saknar taxeringsvärde.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹

dels att 22 § 2 mom., 26 §, 55 § 1–3 och 6 mom. samt 61 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 70 §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

22 §

2 mom.² Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, eller av annan liknande anledning, skall länsstyrelsen i det län där egendomen är belägen på ansökan av skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor, efter verkställd utredning, åsätta egendomen särskilt värde till ledning för beräkning av på egendomen belöpande arvsskatt.

Där efter tidpunkt som nyss nämnts fortsatt bebyggelse skett å fast egendom eller dess värde eljest förhöjts till följd av ny-, till- eller ombyggnad eller väsentlig förändring av rörelse, vari egendomen varit använd, eller annan liknande anledning, äger beskattningsmyndigheten hos länsstyrelsen påkalla att egendomen för ändamål, som i föregående stycke sägs, åsättes särskilt värde.

Fast egendom, *för vilken icke finnes* särskilt taxeringsvärde, skall *ock* av länsstyrelsen *åsättas värde* till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att *göra ansökan härom*. Värdering *som nu sägs är dock icke* erforderlig, där *det finnes uppenbart*, att egendomens värde *ej* överstiger 10 000 kronor.

Vid värdesättning enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje me-

Fast egendom *som inte har* särskilt taxeringsvärde skall *också värderas* av länsstyrelsen till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att *ansöka om detta*. Värdering *behövs dock inte om det är uppenbart* att egendomens värde *inte* överstiger 50 000 kronor. *Länsstyrelsen skall vidare göra värdering om beskattningsmyndigheten begär det.*

Vid värdering enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje meningarna skall därvid

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

² Senaste lydelse 1982:339.

Nuvarande lydelse

ningarna skall därvid tillämpas. Sökanden skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. *I fall som avses i andra stycket* skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Föreslagen lydelse

tillämpas. *Skattskyldig, bouppteckningsman eller testamentsexekutor* skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan *av annan än beskattningsmyndigheten*, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. *Har värderingen begärts av beskattningsmyndigheten* skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Länsstyrelsens beslut enligt detta moment får inte överklagas.

26 §³

Den som omhänderhar dödsbos egendom ävensom skattskyldig har att tillhandahålla den utredning, som prövas erforderlig för bedömande av egendoms värde.

Till upplysning om värde av fast egendom skall företes taxeringsbevis eller, där egendomen enligt 22 § 2 mom. första eller tredje stycket åsatts särskilt värde, länsstyrelsens beslut i ärendet. Påkallar skattskyldig tillämpning av sådant särskilt värde, skall erforderligt anstånd med skatteärendets avgörande lämnas för uppvisande av länsstyrelsens beslut, såvida det visas, att ansökan om åsättande av särskilt värde av egendomen blivit gjord.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförbara värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan *med saken förtrogen*. Är sådan handling *icke noterad på börs*, skall företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill enligt senast verkställd prövning handlingen kan ha upptagits vid taxering enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförbara värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan *sakkunnig*. Om sådan handling *inte är börsnoterad och inte heller annars omsatts på kapitalmarknaden* skall i stället företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill handlingen enligt senast verkställd prövning kan ha upptagits vid taxering enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Beskattningsmyndigheten må, där särskild anledning föreligger, förordna lämplig person att verkställa uppskattning av lös egendom till ledning för dess värdering. Förordnande som nu sagts må, efter framställning av den enligt

³ Senaste lydelse 1981:1118.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten, meddelas av hovrätten i dit fullföljt skatteärende. Det åligger skattskyldig eller den, som för skattskyldig omhänderhar egendom, att hålla egendomen tillgänglig för besiktning ävensom att tillhandagå förrättningsmannen med upplysningar och annan utredning. Ersättning åt förrättningsmannen erlägges, om egendomen ingår i dödsbo, av boet och eljest av den för egendomen skattskyldige.

55 §

1 m o m.⁴ Uppgår i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt inte till dubbla beloppet av den arvsskatt, som enligt 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast betala hela den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, får beskattningsmyndigheten medge, att skatten betalas genom högst tio årliga inbetalningar. Anståndet får inte utsträckas till flera inbetalningar än som är nödvändigt.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 22 § 3 mom. och 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga betalningar.

Föreligger synnerliga skäl får regeringen i annat fall än som avses i föregående stycke medge viss skattskyldig att den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

2 m o m.⁵ Första inbetalningen skall äga rum inom tid, som *angives* i

1 m o m. Uppgår i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt inte till dubbla beloppet av den arvsskatt, som enligt 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast betala hela den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, får beskattningsmyndigheten medge, att skatten betalas genom högst tio årliga inbetalningar. *Har en överrätt efter besvär fastställt skatt till högre belopp än enligt det överklagade beslutet, får överrätten under samma förutsättningar medge anstånd med betalningen av det tillkommande skattebeloppet.* Anståndet får inte utsträckas till flera inbetalningar än som är nödvändigt.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 22 § 3 mom. och 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten *eller överrätten* medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

2 m o m. Första inbetalningen skall äga rum inom *den* tid som *anges*

⁴ Senaste lydelse 1981:634.

⁵ Senaste lydelse 1977:1174.

Nuvarande lydelse

52 § 1 mom., och skall uppgå, om skatten uppdelas i endast två poster, minst till en fjärdedel av skattens belopp och i andra fall minst till belopp motsvarande skattebeloppet delat med antalet inbetalningar. Andra inbetalningen skall verkställas å årsdagen för beslutet om skattens fastställande och envar av de följande å motsvarande dag det år, varunder den förfaller till betalning; och skola dessa inbetalningar uppgå till sinsemellan lika belopp. Har anstånd medgivits enligt bestämmelserna i 1 mom. andra stycket skola de årliga inbetalningarna uppgå till minst 3 000 kronor. Å skatt, med vars erläggande anstånd åtnjutes, utgår ränta. Räntan utgår från och med månaden efter den då skatten skulle ha erlagts om anstånd icke medgivits till och med den månad då anståndstiden gått till ända. I fråga om räntan gälla i övrigt bestämmelserna i 52 § 1 mom., dock att räntan påföres av länsstyrelsen.

3 mom.⁶ Framställning om anstånd skall skriftligen göras senast då skatteärendet upptages till avgörande. Beviljas anstånd, skall inom tid, som beskattningsmyndigheten utsätter, till denna avlämnas till staten utfärdad skuldförbindelse å det belopp anståndet avser jämte ränta. Medgives anstånd, skall därjämte inom samma tid ställas nöjaktig säkerhet, dock att sådan skyldighet icke föreligger för skattskyldig med avseende å skatt som skall utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån eller för rätt, som avses i 8 § andra stycket. Fullgöres ej vad i detta moment föreskrivits, anses anståndet förverkat.

Föreslagen lydelse

i 52 § 1 mom. eller inom tre veckor efter dagen för anståndsbeslutet om detta innebär en senare förfallodag. Om skatten uppdelas i endast två poster skall denna inbetalning uppgå minst till en fjärdedel av skattens belopp. I annat fall skall den uppgå minst till ett belopp som motsvarar skattebeloppet, delat med antalet inbetalningar. Andra inbetalningen skall göras på årsdagen för beslutet om skattens fastställande och envar av de följande på motsvarande dag det år, under vilket inbetalningen skall ske. Dessa inbetalningar skall uppgå till sinsemellan lika stora belopp. Har anstånd medgetts enligt bestämmelserna i 1 mom. andra stycket skall de årliga inbetalningarna uppgå till minst 3 000 kronor. På skatt som omfattas av anstånd utgår ränta från och med månaden efter den då skatten skulle ha erlagts om anstånd inte medgetts till och med den månad då anståndstiden gått till ända. I fråga om räntan gäller i övrigt bestämmelserna i 52 § 1 mom. Räntan påförs dock av länsstyrelsen.

3 mom. Ansökan om anstånd skall göras skriftligen och ha kommit in till beskattningsmyndigheten eller, om anståndsbeslut enligt 1 mom. ankommer på en överrätt, till denna senast fyra veckor efter den dag då beslutet om skattens fastställande meddelades. Beviljas anstånd, skall inom tid, som beskattningsmyndigheten eller överrätten bestämmer, till denna avlämnas en till staten utfärdad skuldförbindelse på det belopp anståndet avser jämte ränta. Den skattskyldige skall dessutom inom samma tid ställa nöjaktig säkerhet om inte anståndet avser skatt som skall utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån eller för rätt, som avses i 8 §.

⁶ Senaste lydelse 1974:857.

Nuvarande lydelse

6 m o m .⁷ *Underrätt*, som mottagit skuldförbindelse, har att omedelbart till länsstyrelsen överlämna densamma med tillhörande säkerhet jämte *protokollsutdrag, innefattande anståndsbeslutet*. Det åligger länsstyrelsen att genast till *underrätten* översända kvitto å de mottagna handlingarna.

Å länsstyrelsen ankommer att vårda och bevaka *skuldförbindelse och säkerhet*, som till densamma överlämnats eller av länsstyrelsen omedelbart mottagits.

Föreslagen lydelse

andra stycket. *Anståndet skall anses förverkat i den mån den skattskyldige inte fullgör det som föreskrivs i detta moment.*

6 m o m . *Domstol*, som mottagit skuldförbindelse, har att omedelbart till länsstyrelsen överlämna densamma med tillhörande säkerhet jämte anståndsbeslutet. Det åligger länsstyrelsen att genast till *domstolen* översända kvitto på de mottagna handlingarna.

Det ankommer på länsstyrelsen att vårda och bevaka skuldförbindelser och säkerheter, som länsstyrelsen har mottagit.

61 §⁸

Äger på grund av bestämmelserna i 27 §, 33 § 3 mom. eller 56–59 §§ enligt överrätts beslut dödsbo eller skattskyldig återfå erlagd skatt, skall i den ordning som är förskriven i fråga om restitution av skatt enligt uppbördslagen (1953:272), skattebeloppet på ansökan kostnadsfritt återbetalas ändå att till grund för återbetalningen åberopat beslut, där det meddelats av underrätt eller länsstyrelse, ej vunnit laga kraft. Dödsbo eller skattskyldig äge ock, utom i fall som avses i 57–58 a §§, att å återbetalat belopp erhålla ränta.

I fall, som avses i 57–58 a §§, ankommer det på regeringen att förordna i vad mån ränta enligt första stycket skall utgå å skattebelopp, som återbetalas.

Har jämlikt 55 § anstånd medgivits med erläggande av skatt, skall vid befrielse från hela det skattebelopp, som utestår oguldet, avlämnad skuldförbindelse återställas. Avser befrielse endast del av oguldet skattebelopp, skola de årliga inbetalningarna i motsvarande mån nedsättas.

Har dödsbo eller skattskyldig rätt att återfå betalad skatt på grund av överrätts beslut eller beslut enligt 27 §, 33 § 3 mom. eller 56–59 §§, skall skattebeloppet kostnadsfritt återbetalas i den ordning som är föreskriven i uppbördslagen (1953:272) i fråga om restitution av skatt. Beslut som grundar rätt till återbetalning skall omgående sändas till den länsstyrelse som enligt 52 § 1 mom. tredje stycket är uppbördsmyndighet. På skattebelopp som återbetalas utgår ränta om inte annat följer av andra stycket.

I fall, som avses i 57–58 a §§, ankommer det på regeringen att förordna i vad mån ränta skall utgå.

Har enligt 55 § anstånd medgetts med erläggande av skatt, skall vid befrielse från hela det skattebelopp som inte har betalats den ingivna skuldförbindelsen återställas. Avser befrielsen en del av det obetalda skattebeloppet skall beskattningsmyndigheten eller överrätten ompröva anståndsbeslutet.

⁷ Senaste lydelse 1964:310.

⁸ Senaste lydelse 1974:857.

70 §⁹

Besvär över beslut om fastställande av skatt enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att betala den skatt som beslutet avser.

Återbetalning av skatt enligt 61 § skall ske även om det beslut som föranleder återbetalningen inte har vunnit laga kraft. Om hovrätten fastställt skatten till ett lägre belopp än den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten medgett eller yrkat, får dock återbetalning inte ske om granskningsmyndigheten anmäler hinder mot detta. I sistnämnda fall får länsstyrelsen efter ansökan av dödsbo eller skattskyldig medge återbetalning, varvid bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket uppbördslagen (1953:272) om ställande av säkerhet skall tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983. De nya bestämmelserna i 55 § 2 och 3 mom., 61 § och 70 § andra stycket tillämpas dock endast i de fall då beslutet om skattens fastställande meddelas efter ikraftträdandet.

⁸ Senaste lydelse 1974:857.

⁹ Förutvarande 70 § upphävd genom 1967:793.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-03-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström

Föredragande: statsrådet Feldt

Lagrådsremiss om vissa ändringar i reglerna om uppbörd av arvs- och gåvoskatt, m.m.

1 Inledning

Justitieombudsmannen Per-Erik Nilsson (JO) har i en framställning till regeringen föreslagit vissa ändringar i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, AGL. Ändringsförslagen avser främst reglerna om återbetalning av skatt och om anstånd med skattebetalning. Efter remiss har yttranden över framställningen avgetts av domstolsverket, kammarkollegiet och länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län.

Jag kommer här att behandla JO:s framställning liksom två andra frågor. Den ena rör reglerna om värdering av fast egendom som saknar taxeringsvärde. Den andra frågan avser underlaget för värderingen av vissa aktier.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Inledande synpunkter

Huvuddragen i arvs- och gåvobeskattningen har varit oförändrade sedan mycket lång tid tillbaka. Under årens lopp har AGL visserligen ändrats vid ett flertal tillfällen men många bestämmelser är i stort sett oförändrade sedan tillkomsten av lagen år 1941. Mera genomgripande reformer har skett år 1958 då kvarlåtenskapsskatten avskaffades och skatteskalorna justerades och år 1964 då uppbördsförfarandet rationaliserades. I samband med 1970 års skattereform ändrades även arvs- och gåvobeskattningen. Bl.a. infördes särskilda regler för värdering av företagsförmögenhet. Därefter har bl.a. de sistnämnda reglerna ändrats vid flera tillfällen. Skatteskalorna har också

justerats, senast genom lagstiftning förra året.

De betydande omläggningar av bl.a. beskattningsförfarandet som kapitalskatteberedningen föreslog i sina betänkanden åren 1969 och 1971 (SOU 1969:54 och 1971:46) ledde endast i begränsad omfattning till lagstiftning. Någon samlad översyn av AGL har sedan dess inte företagits.

Mot den nu angivna bakgrunden är det förklarligt att lagstiftningen om arvs- och gåvoskatt möter kritik i olika avseenden. I framställningen från JO anförS också kritik av mera allmänt slag mot AGL. Enligt JO är regelsystemet komplicerat och många bestämmelser utformade på ett sätt som lämnar åtskilligt att önska i fråga om klarhet och begriplighet. JO pekar också på att de lösningar av vissa rättsfrågor som lagen anvisar, bl.a. när det gäller olika delar av beskattningsförfarandet, inte står i överensstämmelse med motsvarande regler på skatteområdet i övrigt.

Liknande kritik mot AGL framförs även av en arbetsgrupp inom riksskatteverket (det s.k. ÖBO-projektet) i utredningsrapporten Förenkla taxeringsprocessen som lämnades år 1981. ÖBO-projektet anser att en samlad översyn av arvs- och gåvobeskattningen är påkallad.

Jag delar uppfattningen att den nuvarande lagstiftningen är i behov av en modernisering och att en översyn av denna bör komma till stånd. Ett förhållande som måste beaktas i det sammanhanget är bl.a. arbetet med ny lagstiftning på äktenskapsrättens område som f.n. bedrivs inom justitiedepartementet på grundval familjelagssakkunnigas förslag till ny äktenskapsbalk (SOU 1981:85). Jag återkommer i ett annat sammanhang till frågan om en översyn av AGL.

Den omständigheten att en samlad översyn av arvs- och gåvobeskattningen bör komma till stånd inom en relativt nära framtid bör enligt min mening inte föranleda att nu uppmärksammade behov av lagändringar i begränsade frågor skjuts på framtiden. De förslag som väckts av JO anser jag vara av det slaget att omedelbara ändringar i AGL är påkallade. Även vissa andra frågor som jag tar upp i det följande är av den karaktären.

2.2 Återbetalning av skatt

Bestämmelserna om återbetalning av arvs- och gåvoskatt finns i 61 § AGL och innebär bl.a. följande. Har det beslut som grundar rätten till återbetalning fattats av hovrätt krävs för återbetalning att beslutet har vunnit laga kraft. Däremot krävs inte laga kraft om rätten till återbetalning beror på beslut av beskattningsmyndigheten. För återbetalning krävs vidare alltid att den skattskyldige eller dödsboet ansöker om det.

JO föreslår att man slopar kravet på att hovrätts beslut om lägre skatt skall ha vunnit laga kraft för att återbetalning skall få ske. Han föreslår också att återbetalning skall göras utan att den skattskyldige behöver ansöka om det. I båda fallen framhåller JO bl.a. att bestämmelserna i AGL avviker från vad som gäller för andra skatter.

Remissinstanserna tillstyrker förslagen eller lämnar dem utan erinran. I fråga om förslaget att slopa kravet på lagakraftvunnet hovrättsbeslut för återbetalning framhåller *kammarkollegiet* att granskningsmyndigheten liksom enligt bestämmelsen i 87 § uppbördslagen (1953:272), UBL, bör ges möjlighet att anmäla hinder mot återbetalning. Beträffande förslaget att återbetalning skall ske utan särskild ansökan tillstyrker kollegiet med viss tvekan. Enligt kollegiet kan det i fråga om arvsskatteåterbetalningar uppkomma svårigheter att avgöra vem som är behörig att lyfta beloppet.

För egen del gör jag följande bedömning. Ändringsförslagen avser regler som varit i stort sett oförändrade sedan AGL:s tillkomst. Den då valda lösningen såvitt avser kravet på lagakraftvunnet överrättsbeslut för återbetalning av skatt utgick från principer som därefter har övergetts. Numera tillämpas på beskattningsområdet i övrigt en ordning som innebär att beslut om skatt skall verkställas oberoende av om beslutet har vunnit laga kraft eller inte. Enligt 87 § UBL gäller sålunda som huvudregel att indrivning eller återbetalning skall verkställas oavsett att det beslut som föranleder åtgärden inte vunnit laga kraft. Om beslutet innebär att skatten fastställts till lägre belopp än taxeringsintendenten yrkat kan dock denne anmäla hinder mot återbetalning. I ett sådant fall får länsstyrelsen på ansökan medge återbetalning men då krävs det i regel att den skattskyldige ställer säkerhet.

Enligt min mening finns det inte någon anledning att på arvs- och gåvobeskattningsområdet ha kvar den från beskattningsområdet i övrigt avvikande ordningen som innebär krav på lagakraftvunnet beslut i vissa fall vid återbetalning. Tvärtom visar bl.a. det ärende som närmast föranlett JO:s förslag att det nuvarande systemet i vissa situationer kan få olämpliga effekter. Jag vill också framhålla att det i AGL inte uppställs något krav på laga kraft när det gäller det motsatta fallet, dvs. när överrätt beslutar om högre skatt. Jag ansluter mig alltså i princip till JO:s förslag.

En lämplig lösning är enligt min mening att anpassa bestämmelserna till vad som gäller enligt UBL. Det innebär att jag delar kammarkollegiets uppfattning om behovet av en motsvarighet till den i 87 § UBL intagna möjligheten att anmäla hinder mot återbetalning. Rätten att göra sådan anmälan bör tillkomma granskningsmyndigheten, dvs. kammarkollegiet och gälla för det fall att hovrätten fastställt skatten till lägre belopp än kollegiet yrkat eller medgett.

Även när det gäller kravet på ansökan för att skatt skall återbetalas har AGL en ordning som avviker från övriga delar av skatteområdet. Som kammarkollegiet har påpekat kan det i arvsskatteärenden visserligen ibland vara svårt att avgöra vem som är behörig att lyfta ett belopp som skall återbetalas. Jag kan emellertid inte finna att ett slopande av kravet på ansökan i någon avgörande grad skulle ändra förutsättningarna för länsstyrelsens prövning i återbetalningsärendena. Enligt vad jag erfarit bl.a. från länsstyrelsehåll uppfattas de nuvarande återbetalningsreglerna som

omständliga. Även i den nu diskuterade delen bör därför JO:s förslag genomföras.

Mina förslag föranleder dels en ändring i 61 § första stycket AGL, dels en ny bestämmelse som motsvarar 87 § UBL. Den nya bestämmelsen bör enligt min mening lämpligen tas in som en ny paragraf, 70 §, i AGL.

2.3 Anstånd med betalning av skatt.

2.3.1 Allmänt

I syfte att underlätta betalningen av arvs- och gåvoskatt har i 55 § AGL tagits in regler om anstånd med betalningen av skatt. Enligt 1 mom. första stycket kan beskattningsmyndigheten under vissa förutsättningar medge att skatten erläggs genom högst tio årliga inbetalningar. I fråga om skatt som belöper på sådan företagsegenhet som omfattas av de s.k. lättnadsreglerna, får beskattningsmyndigheten enligt 1 mom. andra stycket medge att skatten erläggs genom högst tjugo årliga inbetalningar. Även i andra fall kan en uppdelning på högst tjugo årliga inbetalningar medges om synnerliga skäl föreligger. I sistnämnda fall tillkommer beslutanderätten regeringen enligt 1 mom. tredje stycket.

Regler om hur betalningarna skall delas upp och om ränta finns i 2 mom. I 3 mom. lämnas föreskrifter om förfarandet samt om krav på skuldförbindelse och säkerhet för det skattebelopp som anståndet avser. Ytterligare bestämmelser om förfarandet för det fall att anstånd medgetts har tagits in i 4-6 mom.

2.3.2 Tidpunkten för ansökan om anstånd, m.m.

Beslut om anstånd med betalning av skatt fattas av beskattningsmyndigheten, dvs. av tingsrätten i fråga om arvsskatt och av länsstyrelsen i fråga om gåvoskatt (55 § 1 mom. AGL). Ansökan om anstånd skall göras senast då skatteärendet tas upp till avgörande (55 § 3 mom. AGL).

JO kritiserar i framställningen bestämmelsen om ansökningstidpunkten och hävdar att den kan leda till betydande rättsförluster för de skattskyldiga. Hans förslag går ut på att den skattskyldige skall kunna begära anstånd inom rimlig tid efter det han fått del av skattebeslutet. Enligt JO:s uppfattning bör vidare anståndsfrågor som rör arvsskatt behandlas av länsstyrelsen och inte som f.n. av tingsrätten.

Remissinstanserna delar JO:s uppfattning att tidpunkten för ansökan om anstånd bör ändras. När det sedan gäller valet av tidpunkt går dock meningarna isär. *Kammarkollegiet* förordar att man, med bibehållande av den nuvarande betalningstiden på sex veckor efter det att skattebeslutet meddelats, föreskriver att ansökan om anstånd får göras inom fyra veckor från dagen för skattebeslutet. Motsvarande regel bör enligt kollegiets mening gälla för det fall att en överrätt beslutar om höjning av skatten. Kollegiet

anser vidare att det är lämpligast att även i fortsättningen låta den myndighet som har beslutat om skatten pröva anståndsfrågan. På den sistnämnda punkten har *domstolsverket* motsatt uppfattning och hävdar att principiella skäl talar för att samtliga frågor av verkställighetskaraktär läggs exklusivt på uppbördsmyndigheten, dvs. länsstyrelsen. Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* bör den nuvarande betalningsfristen förlängas från sex veckor till tre månader samtidigt som tiden för anståndsansökan bestäms till en månad efter det att skattebeslutet meddelades. Länsstyrelsen avstyrker en övergång till formell delgivning av beslut om fastställd arvs- eller gåvoskatt. Nuvarande ordning fungerar enligt länsstyrelsen tillfredsställande och en ändring skulle medföra ett avsevärt merarbete för beskattningsmyndigheterna. Länsstyrelsen finner det däremot ändamålsenligt att prövningen av anståndsfrågor beträffande arvsskatt flyttas över till uppbördsmyndigheten.

För egen del vill jag anföra följande. Bakom den nuvarande regeln om tidpunkten för anståndsansökan ligger det vällovliga syftet att möjliggöra samtidiga beslut om skatten och om anstånd med betalningen. Den valda lösningen kan emellertid som JO påpekat ge otillfredsställande konsekvenser för skattskyldiga som inte känner till när ansökan senast skall ges in eller som missträknat sig på skatten och först efter att ha fått del av belutet får anledning att begära anstånd med skattebetalningen. När det gäller gåvoskatt har beskattningsmyndigheterna visserligen delvis eliminerat dessa olägenheter genom att man i regel tillställer de skattskyldiga besked om skatteberäkningen innan skattebeslutet fattas. Jag anser dock i likhet med JO och remissinstanserna att bestämmelsen bör ändras, eftersom de skattskyldiga därigenom får bättre förutsättningar att utnyttja anståndsmöjligheterna.

Enligt JO:s förslag skall den skattskyldige få möjlighet att begära anstånd även inom rimlig tid efter det han fått del av skattebeslutet. Som några remissinstanser har påpekat sker f.n. ingen formell delgivning av beskattningsmyndighetens beslut om fastställd skatt. Denna ordning uppges fungera väl och jag anser det inte lämpligt att ändra den i detta sammanhang. Tidsfristen för anståndsansökan bör därför räknas från dagen för skattebeslutet. Vidare bör den ordinarie betalningsfristen på sex veckor från beslutsdagen ligga fast. Jag kan alltså inte biträda förslaget från en remissinstans om en utsträckning av den fristen till tre månader. En sådan åtgärd skulle rimma illa med strävandena på vissa andra delar av beskattningsområdet att förkorta skattebetalningstiderna. Jag kommer mot denna bakgrund fram till att anståndsfrågan bör lösas i huvudsak på det sätt som kammarkollegiet förordat. Anståndsansökan bör således få göras inom fyra veckor från den dag då skattebeslutet meddelades.

Om anstånd medges skall enligt nuvarande regel i 55 § 2 mom. AGL den första inbetalningen göras inom den ordinarie betalningsfristen, dvs. senast sex veckor efter dagen för skattebeslutet. Mitt förslag om förlängd tid för anståndsansökan kan i vissa fall, det gäller särskilt på gåvoskatteområdet,

leda till att anståndsbeslutet inte kan fattas inom denna sexveckorsperiod. Jag föreslår därför att 55 § 2 mom. AGL kompletteras med en föreskrift om att första inbetalningen skall göras inom tre veckor från dagen för anståndsbeslutet i de fall detta innebär en senare förfallodag än enligt sexveckorsfristen.

När det sedan gäller frågan om prövningen av anstånd beträffande arvsskatt skall ligga kvar hos tingsrätten eller föras över till länsstyrelsen gör jag följande bedömning. Den nuvarande ordningen innebär att uppbördsfunktionerna i fråga om såväl arvsskatt som gåvoskatt i huvudsak ligger hos länsstyrelsen. Frågor om anstånd är typiskt sett att hänföra till uppbördssidan av beskattningsverksamheten. Mot den bakgrunden skulle det från principiella utgångspunkter vara lämpligt att alla anståndsfrågor handläggs av länsstyrelsen. Mot en sådan ordning talar emellertid det förhållandet att det även efter den av mig föreslagna ändringen av tidpunkten för anståndsansökan kommer att vara vanligt att anståndsfrågan väcks redan i anslutning till bouppteckningens ingivande. Starka skäl talar då för att tingsrätten i ett sammanhang bedömer beskattningsfrågan och anståndsfrågan. En sådan ordning torde också, som kammarkollegiet framhållit, te sig naturligt för de skattskyldiga. Att dela upp anståndsbesluten mellan tingsrätt och länsstyrelse beroende på om anståndsansökan gjorts före eller efter skattebeslutet kan givetvis inte komma i fråga. Min slutsats blir att den nu diskuterade frågan rymmer aspekter som lämpligen bör belysas i samband med en mera genomgripande översyn av AGL och att någon ändring därför inte bör göras f.n.

Jag har hittills uppehållit mig vid frågor angående anståndsförfarandet när skatt fastställs av beskattningsmyndigheten. Motsvarande frågeställningar uppkommer i de fall hovrätten eller högsta domstolen bestämmer skatten till annat belopp än beskattningsmyndigheten fastställt. I 61 § tredje stycket AGL föreskrivs att ett anståndsbeslut i det fall överrätten sänker skatten skall justeras på så sätt att de årliga inbetalningarna nedsätts i motsvarande mån. Däremot finns det ingen uttrycklig regel i AGL om anstånd för det fall överrättens beslut medför högre skatt. Genom ett avgörande av högsta domstolen (NJA 1957 s 177) har emellertid en anståndsmöjlighet öppnats i dessa fall. Högsta domstolen uttalade i målet att det av grunderna för anståndsreglerna måste anses följa en rätt för en hovrätt som beslutar om högre skatt, att medge anstånd med betalningen av den tillkommande skatten, under förutsättning att ansökan om anstånd gjorts innan målet avgjorts av hovrätten.

Enligt JO bör det i klarhetens intresse tas in en regel i AGL för det sistnämnda fallet. JO synes främst syfta på den situationen att det finns ett tidigare medgivet anstånd som behöver justeras till följd av överrättens beslut om högre skatt.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och förordar därvid samma lösningar som de anvisat i fråga om förfarandet i första instans.

Jag delar JO:s uppfattning att man i AGL uttryckligen bör reglera frågan om anstånd för de fall att skatten höjs genom beslut av hovrätten eller högsta domstolen. Det saknas anledning att för dessa fall välja en annan lösning än den som jag föreslagit beträffande första instans. Har överrätten höjt skatten skall den skattskyldige således ha möjlighet att begära anstånd med betalningen av den tillkommande skatten inom fyra veckor från dagen för överrättens beslut.

Jag föreslår att mina förslag om tidpunkten för anståndsansökan och om anstånd på grund av överrättsbeslut får komma till uttryck i 55 § 1-3 samt 6 mom.

Jag skall slutligen ta upp frågan om hur ett medgivet anstånd skall justeras i de fall då en överrätt sätter ner skatten. Enligt min mening kan det inte vara rimligt att ett långt anstånd skall kvarstå om överrättens beslut innebär att skatten sänks till en nivå som inte motiverar något betalningsanstånd över huvud taget. Jag förordar därför att den nuvarande bestämmelsen i 61 § tredje stycket andra meningen ersätts med en föreskrift om att överrätten skall ompröva ett anståndsbeslut när den skatt som omfattas av anståndet har satts ner. Samma rätt till omprövning av ett anståndsbeslut bör tillkomma beskattningsmyndigheten när skatt satts ner med tillämpning av föreskrifterna i 27 §, 33 § 3 mom. eller 56-59 §§ AGL.

2.3.3 Justering av ställda säkerheter, m.m.

En skattskyldig som beviljas anstånd med skattens betalning skall enligt 55 § 3 mom. AGL lämna en till staten utfärdad skuldförbindelse på det belopp som anståndet avser jämte ränta. Dessutom krävs att den skattskyldige ställer nöjaktig säkerhet. I 55 § 6 mom. stadgas att länsstyrelsen skall värda och bevaka skuldförbindelser och säkerheter. Som säkerheter lämnas ofta pantbrev i fast egendom eller s.k. bankgarantier. Det finns i AGL inga föreskrifter om justering av de ställda säkerheterna i takt med avbetalningarna.

JO kritiserar den nuvarande ordningen och föreslår att ställda säkerheter skall kunna anpassas till den aktuella skulden.

Kammarkollegiet och länsstyrelsen i Stockholms län anser – båda med hänvisning till nuvarande praxis på området – att någon särskild föreskrift inte behövs. Länsstyrelsen uppger att man har likartade rutiner för handläggningen av anståndsärenden enligt UBL och AGL. Det innebär bl.a. att ingivna säkerheter efter ansökan helt eller delvis byts ut eller successivt utlämnas allteftersom anståndsbeloppet avbetalas. Länsstyrelsen framhåller dock att en skyldighet för länsstyrelserna att ex officio justera ingivna säkerheter i den takt som anståndsbeloppet sjunker skulle medföra ett betydande merarbete.

Såvitt jag kan förstå sträcker sig JO:s förslag inte längre än till att det skall vara möjligt för den skattskyldige att få säkerheten anpassad till den aktuella skulden. Länsstyrelsernas nuvarande praxis synes innebära att den möjlig-

heten redan finns. Enligt min uppfattning behövs därför inte någon lagstiftningsåtgärd.

Jag vill i sammanhanget påpeka att mina förslag i det föregående om ändrade anståndsregler och om rätt för kammarkollegiet att i vissa fall anmäla hinder mot återbetalning av skatt även får viss betydelse för frågorna om skuldförbindelser och säkerheter. Någon ytterligare reglering av dessa frågor är dock enligt min mening inte påkallad utan det bör ankomma på de berörda myndigheterna att efter hittills tillämpade riktlinjer utforma lämpliga rutiner för de nya situationerna.

2.4 Värdering av fast egendom i vissa fall

Vid arvs- och gåvobeskattningen skall enligt huvudregeln fast egendom tas upp till taxeringsvärdet året före det år då skattskyldigheten inträdde. Saknas särskilt taxeringsvärde skall egendomen enligt 22 § 2 mom. tredje stycket AGL åsättas ett värde av länsstyrelsen. Sådan värdering krävs dock inte om det är uppenbart att den fasta egendomens värde inte överstiger 10 000 kr. Den nuvarande värdegränsen tillkom genom lagstiftning år 1958 då beloppet höjdes från 5 000 kr.

Länsstyrelsen i Stockholms län föreslår att värdegränsen höjs till 50 000 kr. Enligt länsstyrelsen är en sådan höjning motiverad av förändringarna i penningvärdet sedan år 1958. Länsstyrelsen hävdar att åtgärden skulle förenkla handläggningen av boupptecknings- och gåvodeklarationsärenden och dessutom innebära en arbetsbesparing för den enhet inom länsstyrelsen som gör de särskilda värderingarna.

För egen del vill jag först understryka att även fastigheter med värden under 10 000 kr. i dag blir föremål för arvs- och gåvobeskattning. Frågan handlar således om i vilka fall en särskild värdering genom länsstyrelsens försorg skall ske och i vilka fall annan utredning om värdet normalt kan godtas. Det är från förenklingssynpunkt rimligt att genom en beloppsgräns undanta fastigheter med låga värden från länsstyrelsevärderingen. Jag har inte heller något att erinra mot en höjning av den nuvarande gränsen. En höjning till 50 000 kr. som ansluter sig till prisutvecklingen sedan år 1958 förefaller mig lämplig. Jag föreslår således att värdegränsen i 22 § 2 mom. tredje stycket AGL bestäms till 50 000 kr. Samtidigt bör reglerna justeras så att det klart framgår att även beskattningsmyndigheten kan begära värdering av fast egendom i det nu diskuterade fallet. Även om egendomen uppges ha ett värde under 50 000 kr. bör beskattningsmyndigheten ha möjlighet att begära värdering av länsstyrelsen.

2.5 Underlag för värderingen av vissa aktier

Till ledning för värderingen av aktier, obligationer och jämförliga värdepapper som är noterade på börs skall enligt 26 § tredje stycket AGL företes ett intyg från bank, mäklare eller annan sakkunnig. För sådana

värdepapper som inte är börsnoterade skall enligt det nämnda lagrummet förete ett av länsstyrelsen utfärdat bevis om senast åsatt värde vid förmögenhetstaxering.

Genom riksdagsbeslut våren 1982 (prop. 1981/82:191, SkU 65, rskr 368, SFS 1982:338) ändrades reglerna vid förmögenhetsbeskattningen för värderingen av aktier i rörelsedrivande bolag som – utan att vara börsnoterade – är föremål för omsättning på kapitalmarknaden (se 4 § sjätte stycket lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt). Ändringen innebär att sådana aktier i förmögenhetsskattesammanhang inte behöver tas upp till marknadsvärdet utan får värderas enligt de i allmänhet mera förmånliga reglerna som gäller för aktier i rörelsedrivande familjeföretag. De nya reglerna tillämpas första gången vid 1983 års taxering. Någon motsvarande ändring av reglerna för värderingen av aktier i marknadsbolag genomfördes inte på arvs- och gåvoskattesidan (23 § B AGL).

Ändringen i fråga om förmögenhetsbeskattningen av aktier i marknadsbolag medför att det underlag som enligt 26 § tredje stycket AGL skall förete för värderingen av sådana aktier vid tillämpning av AGL kan bli missvisande. Lagrummet bör därför ändras. Jag föreslår att den ordning som redan nu tillämpas beträffande underlag för värderingen av börsnoterade värdepapper skall komma till användning även i fråga om andra värdepapper som omsätts på kapitalmarknaden. Också till ledning för värderingen av sistnämnda slag av värdepapper bör således ett intyg utfärdat av bank eller annan sakkunnig förete.

Mitt förslag föranleder ändring i 26 § tredje stycket AGL.

2.6 Beslut till det bättre för den enskilde

AGL innehåller ingen regel som säger att den myndighet som beslutar om arvs- och gåvoskatt har rätt att besluta också till det bättre för enskild utan men för motstående enskilt intresse.

JO föreslår att en sådan regel skall införas i AGL. Han pekar på att frågan är uttryckligt reglerad på andra delar av skatteområdet genom 29 § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Med undantag för kammarkollegiet tillstyrker remissinstanserna förslaget. Enligt *kammarkollegiet* är en sådan föreskrift obehövlig eftersom överrätterna enligt fast praxis i dag utan yrkande ändrar beslut till det bättre för enskild.

Jag har förståelse för JO:s strävan att i klarhetens intresse komplettera AGL med en bestämmelse av det nu diskuterade slaget. Som kammarkollegiet framhållit torde det dock stå helt klart att den rätt som JO efterlyser redan finns. Något sakligt behov av en ny regel finns således inte och jag anser det därför inte påkallat att genomföra JO:s förslag.

2.7 Ikraftträdandet

De föreslagna ändringarna i AGL bör träda i kraft den 1 juli 1983. För tillämpning av de nya bestämmelserna om anstånd med skattebetalning och återbetalning av skatt bör dock krävas att beslutet om skatten har fattats efter ikraftträdandet.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Förslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.¹

4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över lagförslaget.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹Av bilagan har här endast tagits med förslaget om ändring i 22 § 2 mom. Lagförslaget i övrigt överensstämmer med propositionens lagförslag.

Bilaga
Det remitterade lagförslaget

*Transumt***Förslag till****Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoscatt***Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

22 §

2 mom.¹ Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, eller av annan liknande anledning, skall länsstyrelsen i det län där egendomen är belägen på ansökan av skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor, efter verkställd utredning, åsätta egendomen särskilt värde till ledning för beräkning av på egendomen belöpande arvsskatt.

Där efter tidpunkt som nyss nämnts fortsatt bebyggelse skett å fast egendom eller dess värde eljest förhöjts till följd av ny-, till- eller ombyggnad eller väsentlig förändring av rörelse, vari egendomen varit använd, eller annan liknande anledning, äger beskattningsmyndigheten hos länsstyrelsen påkalla att egendomen för ändamål, som i föregående stycke sägs, åsättes särskilt värde.

Fast egendom, för vilken icke finnes särskilt taxeringsvärde, skall ock av länsstyrelsen åsättas värde till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att göra ansökan härom. Värdering som nu sägs är dock icke erforderlig, där det finnes uppenbart, att egendomens värde ej överstiger 10 000 kronor.

Vid värdesättning enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje meningarna

Fast egendom som inte har särskilt taxeringsvärde skall också värderas av länsstyrelsen till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att ansöka om detta. Beskattningsmyndigheten får också begära sådan värdering. Om beskattningsmyndigheten inte begär det behöver värderingen inte göras i de fall det är uppenbart, att egendomens värde inte överstiger 50 000 kronor.

Vid värdering enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje meningarna skall därvid

¹ Senaste lydelse 1982:339.

Nuvarande lydelse

na skall därvid tillämpas. Sökanden skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. *I fall som avses i andra stycket* skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Föreslagen lydelse

tillämpas. *Skattskyldig, bouppteckningsman eller testamentsexekutor* skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan *av annan än beskattningsmyndigheten*, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. *Har värderingen begärts av beskattningsmyndigheten* skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Länsstyrelsens beslut enligt detta moment får inte överklagas.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1983-03-29

Närvarande: f.d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1983 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för finansdepartementet Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Per Anders Lindgren.

Förslaget föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

22 §

Den avsedda innebörden av 2 mom. tredje stycket torde vara att den enskilde inte behöver ansöka om värdering i fall där egendomens värde uppenbarligen inte överstiger 50.000 kronor. Detta kommer bättre fram om stycket får följande lydelse: "Fast egendom... om detta. Värdering behövs dock inte om det är uppenbart att egendomens värde inte överstiger 50.000 kronor. Länsstyrelsen skall vidare göra värdering om beskattningsmyndigheten begär det."

55 §

Regleringen i 2 mom. av tidpunkten för första inbetalningen när anstånd har beviljats – som i och för sig innebär en förbättring från den skattskyldiges synpunkt – kan ge upphov till den komplikationen att, trots att ansökningen kommit in inom den tid som föreskrivs i 3 mom., något anståndsbeslut inte hinner meddelas innan betalningsfristen – sex veckor från skattens fastställande – går ut; utredningen om förutsättning föreligger för anstånd kan tänkas kräva en viss tid. Det framstår som stötande om en skattskyldig, som i och för sig är berättigad till anstånd, i en sådan situation skulle vara skyldig att likväl inbetala skatten för att undgå indrivningsåtgärder och restavgift. Även om den skattskyldige väl i allmänhet torde se till att ansökningen inges i god tid, kan det sättas i fråga om inte beskattningsmyndigheten respektive överrätten bör få möjlighet att tills vidare ge uppskov med inbetalningen i avvaktan på beslut i anståndsfrågan.

70 §

Enligt andra stycket av paragrafen – som har 87 § uppbördslagen (1953:272) till förebild – kan, om hovrätten fastställt skatten till lägre belopp

än granskningsmyndigheten medgett eller yrkat, myndigheten i fråga anmäla hinder mot återbetalning, med verkan att länsstyrelsen kan medge återbetalning endast under förutsättning som anges i styckets sista mening. Med tanke på de begränsade möjligheter som idag föreligger att erhålla prövningstillstånd i fråga om hovrättens beslut kan det ifrågasättas om sakliga skäl finns för en regel av detta slag. Eftersom en motsvarande bestämmelse förekommer i uppbördslagen och dessutom en översyn av arvs- och gåvoskattelagstiftningen är avsedd vill lagrådet dock inte motsätta sig bestämmelsen.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-04-07

Närvarande: statsrådet I. Carlsson, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Peterson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Holmberg, Thunborg

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om vissa ändringar i reglerna om uppbörd av arvs- och gåvoskatt, m.m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

22 § 2 mom.

Lagrådet har förslagit en ändring av huvudsakligen språklig natur i *tredje stycket*. Syftet med lagrådets förslag är att det klarare skall framgå att skyldigheten att ansöka om länsstyrelsevärdering inte gäller i de fall egendomens värde uppenbart understiger 50 000 kr.

Föreskriften får givetvis inte tolkas så att skyldigheten att ansöka om värdering även omfattar det fall då egendomens värde ligger under den valda beloppsgränsen. Jag delar uppfattningen att den av lagrådet föreslagna lydelsen bättre klargör detta och biträder därför förslaget.

55 §

De nya anståndsreglerna kan i vissa fall leda till att frågan om anstånd inte hinner avgöras före utgången av den ordinarie betalningsfristen på sex veckor från dagen för skattebeslutet. För den situationen har lagrådet satt i fråga om inte beskattningsmyndigheten resp. överrätten bör få möjlighet att t.v. ge uppskov med inbetalningen i avvaktan på beslutet i anståndsfrågan.

¹Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 17 mars 1983.

För egen del vill jag först framhålla att det remitterade förslaget innebär att den som beviljas anstånd efter utgången av den ordinarie betalningsfristen kan betala det första delbeloppet inom tre veckor från dagen för anståndsbeslutet utan att träffas av någon restavgift. Lagrådets invändning tar således främst sikte på att det inte finns några uttryckliga föreskrifter om att man kan avvakta med indrivningsåtgärder till dess anståndsfrågan har avgjorts. Jag vill då erinra om att samma förhållande gäller på skatteområdet i övrigt. Enligt vad jag erfarit tillämpar man där i praktiken den ordningen att indrivningsåtgärder får anstå i avvaktan på beslutet i anståndsfrågan. Jag förutsätter att det skall vara möjligt att använda liknande rutiner även när det gäller arvs- och gåvokatt. Mot den nu angivna bakgrunden anser jag det inte f.n. påkallat att i AGL föra in en särskild föreskrift av det slag som lagrådet har efterlyst.

70 §

Jag delar lagrådets uppfattning att behovet av en rätt för kammarkollegiet att i vissa fall anmäla hinder mot återbetalning av arvs- och gåvokatt inte är lika uttalat som när det gäller t.ex inkomstskatt. Det handlar dock enligt min mening inte om så skilda förutsättningar i detta avseende att man bör välja en annan lösning när AGL:s återbetalningsregler nu anpassas till vad som gäller enligt UBL. Som lagrådet antytt finns det naturligtvis skäl att närmare överväga frågan vid den kommande översynen av AGL.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga det av lagrådet granskade förslaget med vidtagen ändring.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och belutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

1,